

Eluned Morgan AS/MS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Cyllid

SeneddCyllid@senedd.cymru

6 Chwefror 2023

Annwyl Peredur,

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'r ceisiadau am wybodaeth ychwanegol a gododd yn eich sesiwn graffu ar y Gyllideb Ddrafft ar gyfer 2023-24 ddydd Iau 19 Ionawr 2023, gyda'r Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol.

Diweddariad ar sefyllfa ariannol Byrddau Iechyd Lleol y GIG

Rydym wedi rhoi cyllid sylweddol o bron £900m i sefydliadau'r GIG eleni i dalu ar gyfer twf mewn costau a galw, codiadau cyflog, costau ynni eithriadol a'r ymatebion parhaus i bandemig Covid.

Ein disgwyliad oedd bod y sefydliadau'n rheoli eu cyllid craidd ochr yn ochr â'r cymorth hwn. Fodd bynnag, er gwaetha'r gefnogaeth hon, rydym yn gweld diffygion sylweddol yn cael eu hadrodd gan sefydliadau o ran eu cyllid craidd ar yr adeg hon o'r flwyddyn. Fel yr adroddwyd ym mis 9 (Rhagfyr) rhagwelwyd y byddai'r GIG yn wynebu diffyg o £166.9m erbyn diwedd y flwyddyn, gyda disgwyl i bob Bwrdd Iechyd ond un adrodd diffyg ariannol.

Mae'r diffygion yn adlewyrchiad o'r galw sylweddol a'r pwysau o ran chwyddiant y mae'r GIG yn ei brofi yn y flwyddyn ariannol hon. Er enghraifft, mae cost cyffuriau yn cynyddu o leiaf 5%. Mae byrddau iechyd lleol hefyd wedi gweld cynnydd materol yng nghost pecynnau gofal iechyd parhaus.

Er gwaetha'r rhagolygon o arbedion effeithlonrwydd gwerth £140m eleni, mae sefydliadau'n adrodd bod yr arbedion roedden nhw'n bwriadu eu cyflawni eleni £30m yn llai na'r disgwyl, sy'n cyfrannu at y diffyg ariannol.

Mae pwysau ar wasanaethau hefyd yn cyfrannu at hyn gyda nifer o fyrddau iechyd yn cynyddu capasiti o ran gwelyau yn rheolaidd er mwyn ymateb i'r galw. Mae hyn yn creu costau staff uwch, gan gynnwys yr angen i barhau i ddefnyddio staff asiantaeth drud.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Eluned.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Eluned.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Rydym yn monitro sefyllfa ariannol y GIG yn ofalus bob mis ac mae fy swyddogion, ynghyd â'r Uned Cyflawni Ariannol, wedi cynnal adolygiadau canol blwyddyn manwl gyda phob sefydliad i gadarnhau eu halldro disgwyliedig. Yn dilyn y cyfarfodydd hyn, cyflwynodd y Prif Weithredwyr lythyrau ffurfiol gan y Swyddogion Cyfrifyddu i Judith Paget fel Prif Weithredwr GIG Cymru.

Mae tri bwrdd iechyd (Caerdydd a'r Fro, Cwm Taf Morgannwg a Hywel Dda) bellach ar lefelau uwchgyfeirio uwch oherwydd bod eu sefyllfa ariannol wedi dirywio fel y nodwyd yn eu cynlluniau ariannol ar gyfer eleni.

Fel rhan o broses ymyrryd strwythuredig, rydym yn gweithio gyda'r sefydliadau hyn i gadarnhau'r rhesymau dros eu dirywiad ariannol. Mae'r ymyriadau hyn hefyd yn profi bod ganddynt broses ar gyfer datblygu cyfleoedd i gyflawni effeithlonrwydd a bod y rhain yn cael eu trosi'n gynlluniau cadarn a chyflawnadwy i arbed arian.

Rydym yn monitro'n ofalus sefyllfaoedd y tri bwrdd iechyd arall (Aneurin Bevan, Betsi Cadwaladr a Phowys) sydd wedi adrodd diffyg yn erbyn y cynlluniau cytbwys a gyflwynwyd ganddynt ar ddechrau'r flwyddyn. Mae'n debygol y bydd angen ymyriadau pellach ond bydd hyn yn amodol ar y trefniadau teirochrog arferol.

O ran y cwestiwn ynghylch yr hyn y gellir ei wneud i wella effeithlonrwydd y GIG, ac yn benodol dysgu o'r arfer gorau o rannau eraill o'r DU a'r byd

Mae gan sefydliadau'r GIG raglenni effeithlonrwydd blynyddol ac maent yn ymdrechu'n barhaus i wella'r ffordd y caiff gwasanaethau eu darparu er mwyn lleddfu'r pwysau ar wasanaethau a sicrhau mwy o gynhyrchiant ac arbedion cost. Mae ffocws sylweddol hefyd ar gynyddu gwerth, a gwella canlyniadau sy'n bwysig i gleifion drwy ddefnyddio adnoddau'n well.

Y rhagdybiaeth gynllunio ar gyfer 2022-23 oedd i'r GIG ddarparu oddeutu 1.5% o arbedion effeithlonrwydd o leiaf a chynnal hynny wrth symud ymlaen. Ond mae sefydliadau'r GIG yn nodi na fydd y targedau gwreiddiol yn cael eu cyrraedd; ym mis 9 maent yn rhagweld alldro o ran arbedion o oddeutu £140m, gyda'r diffyg o £30m yn cyfrannu at eu diffyg ariannol cyffredinol.

Rydym yn disgwyl i sefydliadau'r GIG sicrhau o leiaf 2.5% o effeithlonrwydd y flwyddyn nesaf, a disgwylir i hyn gael ei adlewyrchu yn eu cynlluniau a fydd yn cael eu cyflwyno ym mis Mawrth 2023.

Mae Judith Paget, Prif Weithredwr GIG Cymru, wedi sefydlu ac yn cadeirio Grŵp Defnyddio Adnoddau sy'n dwyn ynghyd staff rheoli a chlinigol uwch o bob rhan o'r GIG, yn ogystal â swyddogion Llywodraeth Cymru, i ddarparu dull cenedlaethol a system gyfan o sicrhau effeithlonrwydd. Mae'r Grŵp hwn yn ystyried cyfleoedd i wella gwerth a chynhyrchiant a sicrhau arbedion effeithlonrwydd sy'n rhyddhau arian. Mae'r gwaith cynnar yn cynnwys adolygu meddyginiaethau a hefyd ystyried cyfleoedd yn ymwneud â'r gweithlu er mwyn lleihau'r ddibyniaeth ar staff asiantaethau.

Mae'r GIG hefyd wedi datblygu fframwaith ar gyfer nodi, rhannu a datblygu meincnodau a chyfleoedd i gyflawni gwelliant drwy'r Uned Cyflawni Ariannol mewn storfa ddata ganolog, sy'n cefnogi sefydliadau GIG Cymru a'r grŵp defnyddio adnoddau.

Mae sefydliadau'r GIG yn cymryd rhan mewn grwpiau meincnodi sefydledig fel Rhwydwaith Meincnodi GIG y DU ac yn defnyddio systemau eraill i feincnodi perfformiad a chyfleoedd yn erbyn sefydliadau cymharol a grwpiau cymheiriaid.

Yn ogystal, mae'r GIG yn ymgysylltu â systemau iechyd eraill i nodi cyfleoedd i ddysgu a gwella, megis y Ganolfan Gwerth mewn Iechyd – canolfan sy'n rhan o Gynghair Fyd-eang dros Werth mewn Gofal Iechyd Fforwm Economaidd y Byd.

Mae llawer o waith yn parhau ym maes gofal iechyd seiliedig ar werth o fewn GIG Cymru. Rydym yn buddsoddi mewn dull seiliedig ar werth ar gyfer adfer yn y tymor canolig, gan ganolbwyntio ar wella canlyniadau sy'n bwysig i gleifion. Mae £19 miliwn wedi'i ddyrannu yn 2023-24 ar gyfer hyn. Bydd y dyraniad hwn hefyd yn helpu i adfer y GIG, gyda phwyslais ar ddarparu ymyriadau gwerth uchel sy'n sicrhau gwell canlyniadau i gleifion, yn cefnogi cynaliadwyedd gwasanaethau ac yn lleihau'r amseroedd aros am driniaeth yn y tymor canolig. Bydd y buddsoddiad hwn yn rhoi mwy o bwyslais ar sicrhau'r canlyniadau sy'n bwysig i gleifion, a bydd yn ategu'r gwaith o weithredu'r cynlluniau sy'n cael eu datblygu ar hyn o bryd i ddelio â'r ôl-groniad o gleifion sy'n aros am driniaeth.

Mewn ymateb i wybodaeth bellach ynghylch pa Fyrddau Iechyd sydd wedi defnyddio'r Gronfa Buddsoddi i Arbed a mentrau eraill cysylltiedig i wella effeithlonrwydd ynni

Mae gan y Gronfa Buddsoddi i Arbed gyllid sydd wedi'i glustnodi'n barhaus ar gyfer cynlluniau effeithlonrwydd ynni a gefnogir gan ystod eang o ad-daliadau o fuddsoddiadau blaenorol mewn prosiect lleihau carbon.

Cafodd y gyllideb o £4 miliwn ei dyrannu'n llawn yn 2022-23 ac fe gefnogodd prosiectau ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro a Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda. Mae gan y gronfa gyllideb o tua £4m yn 2023-24 a swm tebyg ar gyfer 2024-25, ac rydym yn disgwyl iddynt gael eu defnyddio'n llawn. Bydd y buddsoddiadau a wneir yn y blynyddoedd ariannol hyn yn helpu i sicrhau bod y gronfa'n parhau ar ôl 2024-25 yn sgil yr ad-daliadau a geir o fuddsoddiadau newydd.

Yn gywir

Eluned Morgan AS/MS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services